

Han glömmmer aldrig avtäckningen

Stig Strömman var med när Frihetsstatyn såg dagens ljus för 75 år sedan.

Mitt på dagen den 9 juli 1938 blåste det en hård nordlig vind i Vasa. Det sägs att 10 000 personer hade samlats på torget för att bevittna avtäckningen av Finlands frihetsstaty.

VASA

Det är bara en gång i livet man är med om något sådant. Solen gassar på Salutorget i Vasa och fyra man ska dra av det tyg som fortfarande täcker statyn.

Tyget består av två delar som ska dras åt varsitt håll. Stig Strömman tar tillsammans med tre av sina kamrater tag i den lina som löper mellan ringarna i tygets hörn och drar.

–Men den nordliga vinden var stark som man kan se här på fotografiet, säger Stig Strömman och pekar på en utskriven bild tagen under högtidligheten julkvällen 1938.

På grund av vinden fastnade ena halvan av tyget på monumentet. Rakt framför ögonen på krigsmarskalk C.G.E. Mannerheim, republikens president Kyösti Kallio och tusentals åskådare.

–Tyget kom inte ner som tänkt, men då var det bara så att jag fick dra ner det själv, säger Strömman.

Stig Strömman är den ende kvarlevande av de fyra skyddskårister som hade äran att avtäckta Frihetsstatyn.

–Det var en av oss som stod i varje hörn av statyn. Som 19-åring kändes hela händelsen oerhört högtidlig, det var ju landets självständighet som symboliserades av statyn, säger Strömman.

När Strömman ser statyn i dag känner han att den fortfarande har lika stor betydelse eftersom den för honom själv representerar just frihet.

–Det börjar kännas litet tjockt i halsen när jag tänker på min egen inblandning, säger han.

Strömman gick med i armén vid årsskiftet 1939–1940, han var stationerad bland annat längs Svirfronten och har varit chef för eldledningens telefoncentral.

Efter fortsättningskrigets slut transporterades Strömman till Uleåborg för att bege sig iväg på en landstigningsoperation mot

Stig Strömman, 94, berättar att det var varmt den dag statyn skulle avtäckas och att marskalk Mannerheim beordrade skyddskåristerna vila för att de inte skulle svimma i värmen.

FOTO: ARASH MATIN

» **Det börjar kännas litet tjockt i halsen när jag tänker på min egen inblandning.**

Kemi hamn i och med att Lapp-landskriget hade inletts.

–Det var en konstig känsla jag hade då eftersom många tyckte att vi fortsatte strida fastän kriget mot Sovjet var över, säger Strömman.

Nazityskland drevs ut ur Finland och efter en tjänstgöring på fem år och 22 dagar var kriget över för Stig Strömman. Han beskriver krigsslutet som otroligt

Finlands frihetsstaty invigdes 9.7.1938. Fotografiet kommer från Österbottens Museums arkiv.

skönt och ser fram emot att ännu en gång få ta sig till Salutorget i samband med dagens firande.

–Det är härligt att Frihetsstatyn firas, dess betydelse kan inte kringgås, säger Strömman.

Finlands frihetsstaty

- » Skulptör var professor Yrjö Liipola (1881–1971).
- » Modellen av lejonet som finns i sockeln gjordes av den kända djurskulptören Jussi Mäntynen.
- » Statyn är gjuten i brons i M. Virtanens gjuteri i Helsingfors och kom att kosta 1 352 000 mark.
- » Sockeln är gjord av svart granit, färdighuggen i Röntämäki stenbrott nära Åbo. Lejonet och de fem relieferna som hör

till sockeln är gjord i E. Lehtos stenhuggeri i Vehmaa.

» Bronsskulpturens höjd är 6 meter och väger 36 ton. Sockeln medräknat är höjden cirka 14 meter.

» Planeringstävlingen vann ursprungligen av ett förslag som hette "Pohjan poika rynnistää", där en yngling med svärd står beredd att hugga för att försvara sin sårade kamrat.

I dag inleds programmet på Salutorget klockan 12 och består bland annat av ett tal av professor Kari Hokkanen och kransnedläggning.

KIM VARSTALA

kim.varstala@vasabladet.fi
tel 7848 203